

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης
σε συνεργασία με το
ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Επικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης»

**ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΑΝΑΦΟ-
ΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ
ΣΤΑ ΓΕΝΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ.**

**THE VIEWS OF PRIMARY EDUCATION TEACHERS ABOUT THE INTEGRATION
OF STUDENTS WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS IN THE PRIMARY
SCHOOLS OF THE REGION OF VIOTIA.**

Της Δέδογλου Όλγας
(Α.Μ. 470)

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται

στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του Προγράμ-
ματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τ.Ε.Φ-Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορι-
κής και Επικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

1^{ος} Επιβλέπουσα: Δρ. Κατσαντώνη Σπυριδούλα, Συνεργαζόμενη Ερευνήτρια Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.
"ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ"

2^{ος} Επιβλέπουσα: Δρ. Καραμπατζάκη Ζωή, Συνεργαζόμενη Ερευνήτρια Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. "ΔΗΜΟ-
ΚΡΙΤΟΣ"

3^{ος} Επιβλέπων: Δρ. Παναγιώτης Μαντάς, Συνεργαζόμενος Ερευνητής Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. "ΔΗΜΟ-
ΚΡΙΤΟΣ"

Κομοτηνή, 2023

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ειδική αγωγή αποτελεί πολυσήμαντο κλάδο της εκπαίδευσης, ο οποίος αποσκοπεί στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων, την κάλυψη των αναγκών και κατ'επέκταση την αυτονομία των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η ειδική αγωγή παρέχεται στα ειδικά, αλλά και στα γενικά σχολεία υπό την μορφή της παράλληλης στήριξης ή των τμημάτων ένταξης. Οι νεότερες εκπαιδευτικές τάσεις στον σύγχρονο κόσμο συγκλίνουν ως προς την συνεκπαίδευση των παιδιών με ειδικές ανάγκες στα γενικά σχολεία. Η παρούσα διπλωματική δημιουργήθηκε με σκοπό να εξετάσει τις απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς την ένταξη των παιδιών με ΕΕΑ στα γενικά σχολεία στο νομό Βοιωτίας. Στην διαδικτυακή έρευνα που πραγματοποιήθηκε συμμετείχαν 51 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας δημοτικής και προσχολικής εκπαίδευσης του νομού Βοιωτίας. Επιπλέον στόχοι ήταν η μελέτη της ενδεχόμενης επίδρασης του φύλου στη διαμόρφωση των απόψεων των εκπαιδευτικών καθώς και ο ρόλος που διαδραματίζει η προϋπηρεσία τους. Τα αποτελέσματα της έρευνας είναι ενθαρρυντικά, αφού οι εκπαιδευτικοί είχαν γενικά θετικές στάσεις για την ένταξη. Το φύλο των εκπαιδευτικών φαίνεται πως δεν διαδραματίζει ιδιαίτερο ρόλο στις στάσεις των εκπαιδευτικών. Η προϋπηρεσία όμως, βρέθηκε να επιδρά στην διαμόρφωση των στάσεων τους, ειδικότερα οι εκπαιδευτικοί με περισσότερα χρόνια φάνηκε να είναι ακόμη θετικότεροι ως προς την ένταξη των μαθητών.

Λέξεις κλειδιά: ειδική αγωγή, ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, εκπαιδευτικοί, ένταξη, συμπερίληψη/συνεκπαίδευση

Βιβλιογραφία

Αλευριάδου Α., Σολομωνίδου Σ (2016). *Οι απόψεις των εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής (τμημάτων Ένταξης και Παράλληλης Στήριξης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης) ως προς την Συνεκπαίδευση*. Από <https://class.uoa.gr/modules/document/file.php/PRIMEDU395/ALEVRIADOU%20AND%20SOLOMONIDOU%20SUB21.pdf>

Ahmad, M. D. (2022, May). *International Journal of Early Childhood Special Education*.

Avramidis, E., Bayliss, P., & Burden, R. (2000). *A survey into mainstream teachers' attitudes towards the inclusion of children with special educational needs in the ordinary school in one local educational authority*, *Educational Psychology*, 20(2), 193–213

Batsiou, S., Bebetos, P., Panteli, P., & Antoniou, P. (2008). *Attitudes and intention of Greek and Cypriot primary education teachers towards teaching pupils with special educational needs in mainstream schools*, *International Journal of Inclusive Education*, 12(2), 201-219.

Βλάχου, Α. (2000). Κοινωνική Σχολική Ένταξη: Η κοινωνική ταυτότητα της «αναπηρίας» στα πλαίσια δημιουργίας διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ μαθητών σχολικής ηλικίας, Στο: Κυπριωτάκης, Α. (επιμ.), *Πρακτικά Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής, Ρέθυμνο: Πανεπιστήμιο Κρήτης, 55-70*

Daniels, H. (Ed.) *Special Education Re-formed. Beyond Rhetoric? London and New York: Falmer Press*

Ennis, R.P., Evanovich, L.L., Losinski, M., Jolivette, K. and Kimball-Greb, K. (2018), "*Behavioral, Academic, and Social Characteristics of Students with Behavioral Difficulties Served in a Residential Facility*", *Emerging Research and Issues in Behavioral Disabilities (Advances in Learning and Behavioral Disabilities, Vol. 30)*, Emerald Publishing Limited, Bingley, pp. 93-111.

Friend, M., & Cook, L. (2013). *Interactions: Collaboration skills for school professionals*. Boston, Pearson

Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (2004). *Σύγχρονες ενταξιακές προσεγγίσεις*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (1998). *Οι ανάπηροι και η εκπαίδευσή τους*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (2004). *Σύγχρονες ενταξιακές προσεγγίσεις*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Ζώνιου Σιδέρη, Α., Ντεροπούλου-Ντέρου, Ε., & Παπαδοπούλου, Κ. (2012). *Η Έρευνα στην Ειδική Αγωγή, στην Ενταξιακή Εκπαίδευση και στην Αναπηρία*.

- Hayling, C.C., Cook, C., Gresham, F.M. et al. *An Analysis of the Status and Stability of the Behaviors of Students with Emotional and Behavioral Difficulties*. *J Behav Educ* **17**, 24–42 (2008). <https://doi.org/10.1007/s10864-007-9059-5>
- Isabel R. Rodríguez, David Saldaña, F. Javier Moreno, "Support, Inclusion, and Special Education Teachers' Attitudes toward the Education of Students with Autism Spectrum Disorders", *Autism Research and Treatment*, vol. 2012, Article ID 259468, 8 pages, 2012. <https://doi.org/10.1155/2012/259468>
- Καραμητόπουλος Θ. (2016). *Εκπαιδευτική πολιτική για την ετερότητα και τη διαφορετικότητα στην Ελλάδα: μία ανασκόπηση του θεσμικού πλαισίου*. Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 2015(1), 569–577. <https://doi.org/10.12681/edusc.248>
- Kofidou, C., Mantzikos, C., Chatzitheodorou, G., Kyriarissos, N., & Karali, A. (2017). *Αντιλήψεις και στάσεις των εκπαιδευτικών για τη συμπεριληπτική εκπαίδευση των μαθητών/ριών με Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ): Μια βιβλιογραφική ανασκόπηση*. *Διάλογοι! Θεωρία και πράξη στις επιστήμες αγωγής και εκπαίδευσης*, 3, 35–68. <https://doi.org/10.12681/dial.11965>
- Mavropalias, T. (2019). Research Highlights in Education and Science 2018 (Annual Book). *The Greek Co- Teaching Model. Chapter one, p. 5-18*, International Society for Research in Education and Science, USA
- N. 1143/1981, ΦΕΚ 80/Α'/31-3-1981. *Περί ειδικής αγωγής, ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, απασχολήσεως και κοινωνικής μερίμνης των αποκλινόντων εκ του φυσιολογικού ατόμων και άλλων τινών εκπαιδευτικών διατάξεων*. Αθήνα: Εθνικό τυπογραφείο.
- N. 1566/1985, ΦΕΚ Α' 167/30-09-1985. *Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις*. Αθήνα: Εθνικό τυπογραφείο.
- N. 2817/2000, ΦΕΚ Α' 78/ 14-03-2000. *Εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις*. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Αθήνα: Εθνικό τυπογραφείο.
- N. 3699/2008, ΦΕΚ 199/Α'/2- 10-2008. *Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες*. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Αθήνα: Εθνικό τυπογραφείο.
- N.4074/2012, ΦΕΚ 88/Α'/11-4-2012. *Κύρωση της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες και του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες*. Αθήνα: Εθνικό τυπογραφείο.
- N. 4114/2013, ΦΕΚ 23/Α'/29-1-2013. *Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Λευκορωσίας για τη συνεργασία στον Τομέα του Τουρισμού*. Αθήνα: Εθνικό τυπογραφείο.
- N. 2217/2014, ΦΕΚ 2217/ Β'/13-08-2014. *Ρύθμιση θεμάτων πρόσληψης αναπληρωτών και ωρομίσθιων εκπαιδευτικών στις δομές της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Εθνικό τυπογραφείο.

- N. 4415/2016, ΦΕΚ 159/ Α'/06.09.2016. *Ρυθμίσεις για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση, τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις*. Αθήνα: Εθνικό τυπογραφείο.
- N. 4368/2016, ΦΕΚ 21/ Α'/21-2-2016. *Μέτρα για την επιτάχυνση του κυβερνητικού έργου και άλλες διατάξεις*. Αθήνα: Εθνικό τυπογραφείο.
- N. 4368/2016, ΦΕΚ 21/21-2-2016, άρθρο 82, παρ.5 «*Ρυθμίσεις θεμάτων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης*». Αθήνα: Εθνικό τυπογραφείο.
- N. 4547/2018, ΦΕΚ 102/Α'/12-06-2018. *Αναδιοργάνωση των δομών υποστήριξης της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις*. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Αθήνα: Εθνικό τυπογραφείο.
- N. 4823/2021, ΦΕΚ 136/Α'/03-08-2021. *Αναβάθμιση του σχολείου, ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις*. Αθήνα: Εθνικό τυπογραφείο.
- Norwich, B. (2000). *Inclusion in Education. From Concepts, Values and Critique to Practice*.
- Öztürk, B. B. (December 2020). *Opinions and Practices of Social Studies Teachers on Inclusive Education*.
- Παντελιάδου, Σ. (1995). *Η θέση των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στις συνηθισμένες τάξεις: μια ερευνητική προσέγγιση*. *Σύγχρονη Εκπαίδευση: Τρίμηνη Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, (82/83), 90-96.
- Robin Parks Ennis, L. L.-G. (χ.χ.). *Behavioral, Academic, and Social Characteristics of Students with Behavioral Difficulties Served in a Residential Facilities*.
- Σούλης, Σ. (2008). *Ένα σχολείο για όλους. Από την έρευνα στην πράξη. Παιδαγωγική της ένταξης*. Τόμος Β'. Αθήνα: Gutenberg.
- Σούλης, Σ. (2002). *Παιδαγωγική της ένταξης: Από το «σχολείο του διαχωρισμού» σε ένα «σχολείο για όλους»*. Αθήνα: Τυπωθήτω- Δάρδανος.
- Stasinou, D. (1991) *Special Education in Greece. Perceptions, Institutions and Practices, State and Private Initiative (1906-1989)*. Gutenberg, Athens
- Συμεωνίδου, Σ., & Φτιάκα, Ε. (2012). *Τι πραγματικά πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί για την εκπαίδευση των παιδιών με ειδικές ανάγκες; Διλήμματα για την ανάπτυξη επιμορφωτικών προγραμμάτων για την ένταξη*. Στο Α. Ζώνιου-Σιδέρη, Ε. Ντεροπούλου-Ντέρου & Α. Βλάχου-Μπαλαφούτη (επιμ.), *Αναπηρία και εκπαιδευτική πολιτική: Κριτική προσέγγιση της ειδικής και ενταξιακής εκπαίδευσης* (σ. 275-293). Αθήνα: Πεδίο.
- Τζιβινίκου, Σ. & Κουτσοκώστα, Β. (2010). *Η αποτίμηση της λειτουργίας των τμημάτων ένταξης και η ανάδυση των χαρακτηριστικών που απαρτίζουν τη φυσιογνωμία του*. Στο Παπάνης, Ε. & Γιαβρλίμης, Π.Ε> (επιμ) Έρευνα, Εκπαιδευτική Πολιτική& Πράξη στην Ειδική Αγωγή: Τόμος Πρακτικών

Διεθνούς Συνεδρίου σ88-93. Πανεπιστήμιου Αιγαίου: Πρόγραμμα Συμβουλευτικής και Μεθοδολογίας Ψυχολογικής Έρευνας.

Tzivinikou, S. (2015). *Μαθησιακές δυσκολίες - διδακτικές παρεμβάσεις* [Undergraduate textbook]. Kalippos, Open Academic Editions. <http://hdl.handle.net/11419/5332>

Winter, E. & O'Raw, P. (2010). *Literature Review of the Principles and Practices relating to Inclusive Education for Children with Special Educational Needs*. National Council for Special Education: ICEP Europe

Χρηστάκης, Κ.Γ. (2011). *Η εκπαίδευση των παιδιών με δυσκολίες. Εισαγωγή στην ειδική αγωγή*. Τόμος Β', Αθήνα: Διάδραση